

פרוודורים

פולמוס בלויית זמר

כל פלג-פולמוס, אם גם מקורו עמוק ביותר, מתפצל בעלותו על השטח לזרמים ובני-זרמים, שהולכים ונרפדים, הולכים ומתעכרים, תוך כדי חתירה עוורת בין פתולי חוץ ואגמים עבשים. המחשבה הערטילאית מכל כוונות-מפרע, העיון הכולל, מתקשטים במרוצת הימים בנוצות מלחמה ובגדי שרד של מחנות מתנגדים, שהכרה להם להתנגד זה לזה מלכתחילה. שדה הקרב המשותף נהפך ל"נימאנדס-לנד", לאדמת בינים, שסכנה לאדם מן הצד לתקוע לשם את הטמו מפחד פגיעה פתאומית מצד זה או אחר. במקום התשובה באה ההתנפלות, ובמקום בני אדם — מסכות-גז של פסיכודונימים. במקום הסבה הראשונה, שאולי איננה סבה כלל, אלא הזדמנות יפה לבירור מועיל ופורה, מושכות כעת את כל תשומת הלב היריות המקריות לכאן ולכאן.

דוגמה אחרונה לכך היא התנגשות גורליק-דבר". במתכוון אמרתי "דבר", ולא מפלגת הפועלים ולא ב. כצנלסון, כי לא אדם מול מעמד ולא כופר מול הישנים נצבים כאן לפנינו, כמו שנראה מקודם לאחדים בטעות שיש להצטער עליה. גם לא גורליק מול ב. כצנלסון, כמו שמוכרחים כעת רבים לחשוב בצדק ידוע, שיש להצטער עליו עוד יותר, אלא אחד מול עתון שקול-מוסיו מרובים ומוחותיו לא הראו את עצמם מרובים באותה מדה.

מאמרו הראשון של ש. גורליק הוריד שולל את המחבר עצמו, שלא נתכוון אלא לנגוע בגילוייהם החיצוניים של החיים בארץ ובליקויים פנימיים, הן של פרט והן של כלל, שגרמו להם. הוא ראה את מאורעות חיפה כרגע-כושר להזמיע את דבריו, אך דווקא הזדמנות זו היתה בלתי מתאימה ביותר, כי בגללה נתפרשו דבריו כ"התקפה" על מפלגת הפועלים. כאן יש לציין, כי מפא"י, הנאבדת כעת עם שוטנים ומלעיוזים משמאל ומימין, היא אשר לצדה עומד — בתוך "המחדנה הנייטראלי" — רק קומץ ישרי הנפש ובהירי המבט בארץ הזאת, היתה צריכה להמנע מליצור לעצמה שונאים מדומים במקום שאינם יש לה רב גם בלי זה! אך ה"דבר" לא כך ראה את הדבר, ובמקום להצטרף — כן, להצטרף! — להתקפתו של כותב המאמר על הגסות וההמוניות המשתלטות ברחוב העירוני שלנו (כי רק או בעיקר לעיר היתה כוונתו), במקום לנסות בעצמו, ולא רק עכשיו אלא זה מכבר, לכוון ולבלום את זרמי החיים הגועשים בארץ זו, שאין בה עדיין אפיקי מסורת וגשרי קשר בין אדם לחברו ובין עדה לעדה, במקום להתחיל בעוד מועד בעבודת יצוק הדפוסים למתכת החיים הנגרת פרע, במקום להטות אוזן קשבת לדברים דורשי-טוב, אם גם לא נאמרו ברגע הנכון ובצורה האידאולית, — במקום כל אלה שלח ה"דבר" את כל ידיו החזקות להחניק את קריאתו של גורליק האחד. בלי כל סבה פתח העתון את ארונות הקודש של סיסמות המעמד והעבודה והזעיק יותר ממנין יהודים כשרים, כדי להטיל עליו חרם. בלי כל סבה פרש את כנפיו על הבחורים האמיצים מגדות ים המלח והתחיל להצדיקם מחטא שלא חטאו בו ולא נאשמו בו, כי אם התכוון המחבר במאמרו לא רק למשהו אלא גם למישהו, הרי אלה קרובים קרבה גיאוגרפית למערכת "דבר" יותר מאשר למדבר יהודה.

אבל חוץ מאלה באו לעתון רווח

והצלה גם ממקום אחד. ב"דבר" — עתון ערב" מיום תשעה עשר בנובמבר השתרע לאורך כל הטור שיר-זמר בשם "לא השפעתני, כן השפעתני!", שנתכוון כנראה להיות חריף מאד וקור לע למטרה. לאחר שבכמה ממאמריו ההתקפה על גורליק הוזכר, כי הוא עצמו השפיע אי-בזה על צעירי היהודים ברוסיה לקרבם לציונות, העיר ש. גורליק דרך אנב, כי גם ב. כצנלסון, עורך ה"דבר", המסתער עליו כעת, היה — במדה זו או אחרת — מן המושפעים הללו. השאלה עצמה היא אולי ענין לגורליק וב. כ. לענות בו, וכלל ישראל יכול היה להשאירה, בלי כל נזק לעצמו בחזקת "תיקו"... אבל בעל אותו זמר בעתון מצא בה במעט נושא ראוי לכמעט-סטירה, ומערכת "דבר" — עתון ערב" הדפיסה אותו באותיות מרובעות ובניקוד, מה שמעיד שוב על מדת רצונה לנהל ויכוח רציני ופורה ולא לעוט על שיריים (רי"ש פתוחה) של פולמוס. אינני יודע אם אתב"ש זה, שחתם על אותו מזמור, הוא חרוזן מקצועי או רק מתחיל בענף זה, על כל פנים, במטרה שלפנינו היה על המערכת להקור ולבדוק היטב, כי אם גם אלה העושים את הספרות קרדום לחפור בו מחוייבים להשתדל שיהא קרדומם חד ומלוי טש תמיד, הרי על אחת כמה וכמה חלה חובה זו על אלה העושים את הספרות קרדום לפצוע בו מהלומה קהה זו, שהטיח הפזמון הנ"ל כלפי גורליק, עלולה להסעיר ולהעליב כל קהל-יצופים בכל התחרות, והיא בלבד הניעה אותי להביא את ראשי בעובי הקורות. כאן עלי להעיר כי אני עצמי הדפסתי לא פעם חרוזי-שיר על עמודו של עתון הערב ולבקש מאת הקורא שיאמין לי, כי בקנאת סופרים אין לחשוב שוד אותי הפעם בשום פנים ואופן... גם בזמן השתתפותי וגם אחרי כן נדפסו על אותו העמוד חרוזים שהיו סטירת לחי לכל סופר עברי, הכותב את דבריו באותן כ"ב האותיות — אין אני בא גם לתבוע את עלבונם של הקוראים, בעלי הטעם שבהם מתבקשים בזה לרדן בעצמם את הנזיד המוגש להם כראוי לו. אבל רק שטעמה הספרותי של מערכת עתון הערב לא בנד בה הפעם, בציונה את הזמר הנ"ל כראוי לדפוס. עניני פולמוס פוגעים לא רק באמנות אלא בבני אדם חיים, וכאן, אם גם אין שומרים על הכוון ועל המדה ואם גם נוטים בשבועים צדדיים הרחק ממרכז הוכוח, יש להקפיד ביותר על הצורה ועל המהות.